

РОБЪРТ ШЕКЛИ
КУТИЯ НА ПАНДОРА
ОТВАРЯЙ ВНИМАТЕЛНО!

Превод от английски: Марин Загорчев, 2013

chitanka.info

Голямо удоволствие беше да напиша разказ за първичните духове и хората, с които се предполага, че са свързани. Предполага се? Тук двата вида същества са разделени. Къде са хората? Прочетете разказа и ще разберете.

Планетата беше прекрасна, с галещи бризове, спокоен океан, красиви планини, прохладни поляни и тучни пасбища. Най-хубавото беше, че нямаше жива душа. Или по-скоро, имаше само души. Души, но не и хора.

На тази огромна, красива планета нямаше нито едно човешко същество. Нямаше никакви хора, но беше пълно с духове.

Неуловими, ефирни, неописуеми, всепроникващи, духовете бяха навсякъде. Душата на западния вятър препускаше над полята, разрошваше житата, които нямаше кой да ожъне. Гроздето едрееше на лозниците и безгрижният дух на лозата бдеше за узряването му. Имаше дух за всичко и всичко си имаше дух. Високо в планините, от време на време, изригваха вулкани, не по техен избор, а по прищевките на вулканския бог, и гореща лава потичаше към равнината.

Под този огнен поток тревата изгаряше, но не изчезваше в забрава. Богът на тревата се грижеше на нейно място да порасне нова. Извикани от бога на бурите, бушуваха вихрушки. От високите върхове се откъртваха канари, по заповед на Хитреца. Реки преливаха от бреговете си и променяха пътя си по капризите на Протей.

Понеже нямаше хора да протестират, никое от тези явления не причиняваше трайна вреда на никого.

Всичко порастваше отново и духовете се подкрепяха.

Имаше разрушение и след това съзидание, всичко беше в равновесие.

Един ден обаче се случи нещо неочаквано — нещо, което не се беше случвало преди. В ранното утринно небе се появи ярка светлина, за която не отговаряше никой дух.

Тя остана за известно време в небето, после изчезна. След малко някой наблюдател (ако имаше такъв) би забелязал падащ предмет.

Предметът се спусна бавно и меко се приземи. Беше метална кутия.

Първичните духове се събраха отвсякъде, за да я видят.

Всички живо се интересуваха какво става. Дори възприеха материална форма, за да я огледат по-добре. Повечето духове изглеждаха като деца, но всъщност бяха много стари. Да, от доста време съществуваха. Но досега не бяха виждали такова нещо.

Много от тях се скупчиха около металната кутия. Имаха стройни, полупрозрачни тела, които трептяха и проблясваха във въздуха.

— Какво е това според тебе, Урииле?

— Не знам, Пак. Виждал ли си някога такова нещо?

— Не, обаче виж тук. Пише нещо.

— Да, но ние не можем да четем.

— Глупости. Умният надпис се чете сам.

Пак докосна буквите. Чу се звук като от покашляне. След това кутията каза:

— Аз съм „Кутия на Пандора“, номер 2234В, втора партида. Отворете ме внимателно.

— Какво ли има вътре? — попита Уриил. — Може би играчки.

— В една кутия може да има много други неща освен играчки.

— Дали да не попитаме Просперо?

— Знаеш какво ще каже. Ще каже да не пипаме.

— Може би точно така трябва да постъпим.

— Да, но тази кутия е нова! Ново нещо! Отдавна не сме виждали нищо ново!

— Хайде да попитаме Психея. Тя ще знае какво трябва да направим.

Психея беше красива млада жена с дълга кестенява коса. Носеше обикновена бяла рокля и букетче цветя. Тялото ѝ бе прозрачно. Едва бяха споменали името ѝ, и тя се появи.

— Какво има тук? — попита.

— Това е „Кутия на Пандора“! — гордо обяви Уриил. — Аз я намерих!

— Няма значение кой я е намерил — намеси се Пак. — Въпросът е дали да правим нещо с нея и, ако да, какво?

В този момент се появи богинята на изобилието, Верна. Носеше роба от груб плат и рог, преливащ от плодове и зеленчуци. Тя имаше външност на красива зряла жена, но не беше по-стара от всички останали.

Погледна кутията и възкликна:

— Най-после пристигна!

— Очакваше ли я? — изненада се Психея.

— Разбира се! Имах голяма нужда от тази кутия! Дори нарочно я поръчах.

— Какво има вътре? — попита Уриил.

— Хора.

— За какво са ти притрябвали хора? — поинтересува се Пак.

— Ами защото няма за кого да създавам реколта. И, тъй като съм богиня на изобилието, това не е много хубаво.

— Как така няма за кого? — възрази Пак. — Всички обожаваме твоите реколти, Верна, неведнъж сме ти го казвали.

— Да, така е, много мило от ваша страна. Но ние всички сме безпътни същества. Не се храним с плодовете на земята. Какво означава за нас някаква си реколта?

— Важна е идеята.

— Понякога това не е достатъчно. Понякога ти се иска истинското нещо: истински хора да ядат реколтата, която си им дала.

Тюхе, богинята на късмета, явно бе дочула нещо, защото внезапно се появи. Тя беше висока жена с бели криле и носеше лилава туника.

— Верна е права — каза тя. — Аз само си пиляя времето, защото няма на кого да донеса късмет.

— Донеси на мен! — възкликна Уриил.

— Казваш го, за да ми доставиш удоволствие, но много добре знаеш, че същества като нас нямат нужда от късмет. За какво ни е? Ние сме вечни създания и дните ни не се различават един от друг. Всеки ден ни носи едно и също, нито повече, нито по-малко. Ние имаме всичко, от което се нуждаем. За какво ни е късмет?

— Може би тази кутия ще ни донесе нещо ново. Хайде да я отворим.

Спорът продължи и още безпътни създания се включиха в него. Цел ден говориха, чак по залез-слънце Пак каза:

— Много хубаво си поприказвахме, но не мислите ли, че достатъчно спорихме? Какво ще кажете да отворим кутията?

Така и направиха. Пак освободи ключалката. Тюхе счупи печата. Верна отвори капака. Всички надникнаха вътре. И изчезнаха.

* * *

Голямата правоъгълна кутия, изработена от някаква неестествена материя, стоеше там, на моравата под планинските върхове, отразяващи се в течащия наблизо ручей.

Вътре нещо се размърда. Над ръба се появи ръка. После — глава. Главата надникна навън. Бавно от кутията се измъкна мъж и се свлече на земята.

След него излезе жена. След нея — още една.

После десет, двайсет, сто души наизлизаха от кутията. Още сто. И още.

Последният човек носеше синя униформа и фуражка със златно листо отпред. На универсалния език на символите това означаваше, че той е главният.

Носеше мегафон. Това също имаше своята символика.

— Добре, хора, слушайте — заговори той на излезлите от кутията. — Успяхме. Спасихме се от разрушението на Земята. Нашата „Кутия на Пандора“ ни пренесе през космоса и се приземи на обитаема планета.

Към него се приближи една жена. Изглеждаше уверена: личеше, че от нея зависи всичко, което не зависи от капитана.

— Изглежда хубаво — отбеляза тя. — Интересно дали има добри вибрации?

Той се намръщи:

— Какви ги приказваш, Майра? Вибрации? Как може необитавана планета да има изобщо някакви вибрации?

— Може да са вградени. Да вървят с терена, така да се каже.

— За какво говориш? За богове и демони ли? За влияния и сили като Свирепия западен вятър и Гневния океан?

Тя кимна:

— Точно това имам предвид.

— Невъзможно. Тези неща бяха част от старата Земя. Ние току-що пристигаме. Влиянията още не са се появили. Няма такова нещо. Сега сами ще определяме късмета си.

— Сигурен ли си?

— Разбира се, че съм сигурен. Всички знаем, че боговете са човешка измислица. Сега ще живеем без тях.

Жената кимна. Нямаше смисъл да спори с него. Но дали не грешеше? Дали боговете не се появяваха преди хората?

В такъв случай къде бяха боговете?

Къде бяха Уриил, Пак и Верна, къде бяха всички останали? Къде бяха Добрият късмет и Злата участ? Къде беше Духът на находчивостта, Душата на напредъка и Сянката на смъртта?

В далечината, в ефирния безкрай, група безплътни създания, леки като паяжина, се издигаха към слънцето.

— Те ни викат! — възкликна Верна.

— Зарежи ги — измърмори Пак. — Тези хора са решили сами да си търсят късмета.

— Много смело от тяхна страна, не мислиш ли? — отбеляза Уриил.

Пак се изсмя:

— Хайде да видим как ще се справят този път! На предишното място оплескаха всичко, забрави ли?

— Тогава се опитвахме да им помогнем! — изтъкна Верна.

— Толкова ли ти е къса паметта, Верна? Ние се стараехме да им помагаме, но те ни изгониха. Спомняш ли си какво казаха?

Верна потрепери.

— Казаха: „Великият бог Пан е мъртъв.“

— Да, така започна всичко.

— И сега какво? Пак ли ще се самоунищожат?

Пак сви рамене:

— Времето ще покаже. Дотогава да потърсим друг свят. Те не ни искат при себе си. Да отидем на следващото място.

— Защо винаги завладяват нашите светове?

— Хора — такава им е природата. Никога не би им хрумнало, че тук може да живее някой друг. Затова трябва да се махнем.

— Какво ще правим?

— Ще намерим нов свят и ще го направим обитаем за непреходните качества.

Непреходни качества! Тогава всички си спомниха кои са и за какво са. Те бяха онова, което дава смисъл на живота. И, ако хората не ги искаха, щяха просто да придадат смисъл на собственото си съществуване. Може да звучи странно, но така се беше получило.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.